

Dr hab. Barbara Weigl , emerytowany profesor
Instytutu Psychologii
Akademii Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej
w Warszawie

Recenzja dorobku naukowego, dydaktycznego i popularyzatorskiego

w postępowaniu habilitacyjnym dr Małgorzaty Wójcik

w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia

W przedłożonej przez habilitantkę dokumentacji znajdują się wszystkie wymagane dokumenty, w tym autoreferat oraz wykaz i status naukometyczny dziesięciu publikacji składających się na osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1. pkt. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 r. poz. 1668). Habilitantka dołączyła również do dokumentacji wykaz pozostałych osiągnięć naukowych, dydaktycznych, organizacyjnych, a także innych aktywności w obszarze społeczno-edukacyjnym. **Wszystkie przekazane materiały świadczą o znaczącym wkładzie habilitantki w rozwój psychologii jako nauki, w rozwój zastosowań wiedzy psychologicznej w polskiej edukacji i tworzenie warunków poprawy społeczno-emocjonalnego funkcjonowania uczniów w ich środowisku szkolnym.**

Publikacje wchodzące w skład głównego osiągnięcia naukowego w dziedzinie psychologii to osiem anglo- i dwa polskojęzyczne artykuły tworzące zwarty cykl tematyczny. Cykl ten autorka zatytułowała „Prześladowanie i dręczenie rówieśnicze (bullying) - wzajemne oddziaływanie czynników indywidualnych, grupowych i kontekstowych”. Tytuł cyklu dobrze odzwierciedla jego zawartość, co omówione zostanie w kolejnej części recenzji. Wszystkie zawarte w nim artykuły zamieszczone były w profesjonalnych, recenzowanych, indeksowanych czasopismach. W dziewięciu z nich dr Małgorzata Wójcik była pierwszą autorką, w jednym współautorką.

W dokumentacji habilitantki znalazły się również inne teksty powiązane z tematyką cyklu. Większość przedstawionych do oceny dorobku artykułów jest świeżo publikowana (2018-2022), co dowodzi dużej dynamiki autorki, głównie na międzynarodowej arenie publikacyjnej.

Sylwetka habilitantki

Dr Małgorzata Wójcik (dawniej Golonka) urodziła się w 1971 roku w Katowicach. Swoje życie akademickie i zawodowe związała z Katowicami i obszarem Śląska. W 1996 roku uzyskała tytuł magistra filologii angielskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego. Przez kilka lat była wykładowczynią w Kolegium Nauk Społecznych i Filologii Obcych Politechniki Śląskiej. W 2009 roku uzyskała stopień **doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii** na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Katowicach. Podstawą otrzymania stopnia doktora była rozprawa „Efektywność specyficznych i niespecyficznych sposobów zmiany negatywnych stereotypów etnicznych” przygotowana pod kierunkiem profesor Katarzyny Popiołek, a recenzowana przez dr hab. Eugenię Mandal i prof. dr hab. Zbigniewa Nęckiego. Temat dysertacji doktorskiej dobrze ukazuje obszar zainteresowań badawczych i społecznych autorki, które później poszerza i konsekwentnie rozwija w kolejnych etapach swoich dokonań akademickich.

W katowickim Wydziale Uniwersytetu SWPS dr Wójcik jest zatrudniona jako adiunkt (od 2012 roku), a dodatkowo od 2020 do chwili obecnej roku pełni tam funkcję Prodziekan ds. studenckich.

W swojej pracy naukowej zajmuje się problematyką funkcjonowania uczniowskich grup rówieśniczych ze szczególnym uwzględnieniem powodów i przejawów bullyingu – dręczenia i przemocy szkolnej. Rozwija i stosuje najczęściej jakościowe i partycypacyjne modele badań społecznych. Wiele jej badań ma charakter aplikacyjny. Fundusze na nie badaczka pozyskuje poprzez wygrywane granty, zarówno od instytucji naukowych, jak i ministerialnych, uczelnianych oraz pozarządowych.

Doktor Małgorzata Wójcik dużo publikuje, głównie w indeksowanych czasopismach anglojęzycznych. Jej praca naukowa i edukacyjna jest doceniana przez różne gremia. Była laureatką (w roku 2021) nagrody im. prof. Romana Czerneckiego za najlepszy artykuł naukowy w dziedzinie edukacji. Jest to prestiżowa nagroda integrująca różne środowiska działające na rzecz polskiej szkoły. Bywa przyznawana naukowcom, praktykom i dziennikarzom za publikacje dotyczące edukacji, przyczyniające się do pogłębienia debaty o szkole i szukające odpowiedzi na wyzwania, z którymi mierzy się współczesna polska szkoła. Otrzymała też w kolejnym 2022 roku nagrodę Ministra Edukacji i Nauki za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności wdrożeniowej.

Podsumowując wstępną, skrótową charakterystykę sylwetki naukowej i społecznej dr Małgorzaty Wójcik można podkreślić, że habilitantka jest doświadczoną badaczką młodzieżowych grup rówieśniczych, zaangażowaną twórczynią edukacyjnych programów antybullyingowych i antyuprzedzeniowych, autorką publikującą w indeksowanych międzynarodowych czasopismach

psychologicznych, działaczką edukacyjną popularyzującą wiedzę psychologiczną poprzez materiały szkoleniowe, filmy i seminaria, nauczycielką akademicką realizującą ważne zadania dydaktyczne i organizacyjne w szkołach wyższych.

Osiągnięcia te predestynują ją do starań o uzyskanie naukowego stopnia doktora habilitowanego.

Charakterystyka głównego osiągnięcia naukowego. Ocena cyklu publikacji

Jako osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę do nadania stopnia doktora habilitowanego dr Małgorzata Wójcik przedłożyła cykl dziesięciu **powiązanych tematycznie artykułów dotyczących problematyki dręczenia rówieśniczego (bullingu)** wśród uczniów w wieku szkolnym. Autorkę cyklu interesowały zarówno przyczyny psychologiczne (uwarunkowania osobiste, mechanizmy grupowe), jak i instytucjonalny i kulturowy kontekst zjawiska.

We wstępnej części autoreferatu dr Małgorzata Wójcik przywołuje teorie, dane empiryczne i statystyczne które stały się punktem wyjścia rozważań i badań własnych. Podkreśla niszczącą moc i zasięg analizowanego zjawiska, o którym dużo już wiadomo - od klasycznych badań Olweusa (2002), aż po aktualne polskie sondaże (2020). Małgorzata Wójcik nie zajmuje się w przedstawionym cyklu publikacji makroanalizami przemocy rówieśniczej. Skupia się raczej na mikrosystemach takich jak klasa szkolna, perspektywa jednostek, postrzeganie i interpretacja przez uczniów relacji interpersonalnych. Nie znajduję w przedłożonych artykułach sygnalizowanego przez autorkę empirycznego odniesienia do ekologicznej teorii rozwoju Bronfenbrennera czy teorii grupy Kurta Lewina. Są wspomniane teorie zapleczem intelektualnym tworzonych przez dr Wójcik modeli i badań, ale przedstawione dokonania empiryczne mają charakter znacznie skromniejszy. Prawdopodobnie wynika to z przyjętej przez autorkę perspektywy metodologicznej. Używa ona konsekwentnie metod jakościowych (obserwacja w sytuacji naturalnej, obserwacja fotograficzna, wywiady indywidualne swobodne lub częściowo ustrukturyzowane, wywiady grupowe). W kilku badaniach z osobami dorosłymi habilitantka stosowała kwestionariusze i wywiady oparte na wspomnieniach (retrospektywa). Metoda ta (której czasem nie da się uniknąć) ma swoje poważne ograniczenia. Wspomnienia osób dorosłych dotyczące dzieciństwa mogą być przetworzone, „uzgodnione” osobiście i kulturowo – zwykle w kierunku większej spójności. Kolejnym czynnikiem ograniczającym możliwość generalizacji uzyskanych przez dr Małgorzatę Wójcik rezultatów jest dobór i liczba badanych osób. Grupy badane są niewielkie i reprezentują tylko wybrany wycinek rzeczywistości. Autorka artykułów wraz ze współpracownikami rozpoczyna zwykle poszukiwania osób badanych od większej grupy kandydatów, ograniczając ją później do

najbardziej charakterystycznych (?), wyrazistych (?), zgodnych z założonymi kryteriami selekcji (?) wybranych osób.

Małgorzata Wójcik zna specyfikę tzn. zalety i ograniczenia wynikające z jakościowego podejścia do badania grup społecznych, interpersonalnych relacji jednostek, kontekstu w jakim są zanurzone. Habilitantka świadomie używa takiego właśnie podejścia uważając że, pozwoli jej ono zrozumieć „...proces prześladowania jako zbiorowego działania obejmującego role i normy społeczne, proces stygmatyzacji, konstrukcję znaczeń, strukturę władzy, hierarchię społeczną oraz proces utrzymywania ładu społecznego” (s.8 autoreferatu). Nie podzielam, wyrażonego w tym fragmencie autoreferatu, optymizmu autorki.

Przykładem banalnego (może raczej oczywistego) wniosku z pierwszego z badań jest np. zdanie „Ważną wskazówką dla nauczycieli i pedagogów płynącą z prezentowanego badania jest konieczność uważnego przyglądania się grupie, w której ma miejsce prześladowanie...” (s. 11 autoreferatu).

Poniżej przedstawiam krótkie omówienia prezentowanych tekstów wraz z danymi naukowymi.

Tekst nr 1. Wójcik, M., Thornberg, R., Flak, W., Leśniewski, J. (2022). Downward spiral of bullying: Victimization timeline from former victims' perspective. *Journal of Interpersonal Violence*, 37. IF=2,621; liczba punktów 100.

Artykuł ma charakter teoretyczny i empiryczny. Istotna i ważka dla nauki i praktyki szkolnej jest konkluzja wyrażona w zakończeniu przedstawionego tekstu „Jest ważne by wiedzieć i zrozumieć, że znęcanie rówieśnicze (bullying) jest zespołem współzależnych, wieloetapowych procesów psychologicznych o efekcie domina, które, o ile im się nie przeciwstawi, stają się dla niektórych dzieci spiralą ciągnącą w przepaść i ślepa uliczką” (s. 11002).

Tekst nr 2. Wójcik, M., Flak, W. (2021). Frenemy: A new addition to the bullying circle. *Journal of Interpersonal Violence*, 37. IF=2,621; liczba punktów 100.

Przedstawiony artykuł przynosi czytelnikowi psychologiczną analizę postaci „wrogojaciela” (Frenemy) i uzupełnienie tą postacią tzw. koła bullyingu. Samo pojęcie „wrogojaciela” oraz koncepcję bullyingu jako gry ze zmiennymi rolami oceniam jako interesującą i nowatorską.

Tekst nr 3. Wójcik, M., Rzeńca, K. (2021). Disclosing or hiding bullying victimization: A grounded theory study from former victims' point of view. *School Mental Health*, 13. IF=3,325; liczba punktów 100.

Trzeci tekst cyklu skupia się na czynnikach kontekstualnych wzmacniających bądź blokujących proces prześladowań w szkole. Retrospektywne badanie wykazało, jak istotna dla przerwania trwającego dłuższy czas dręczenia jest m.inn. możliwość łatwego i bezpiecznego zgłoszenia tego procesu osobie dorosłej. Wyniki analiz przytoczonego badania stały się podstawą konstruowania innowacyjnego systemu zapobiegania przemocy RESQL, którą to inicjatywę uważam za społeczne „ukoronowanie” poszukiwań autorki.

Tekst nr 4. Kaczan, R., Rycielski, P., Wójcik, M., Ciszek, P., Rzeńca, K. (2021). Innowacyjny system zapobiegania przemocy szkolnej RESQL – doświadczenia z wdrożeń ogólnopolskich. *Przegląd Psychologiczny*, 64. Liczba punktów 40.

System zapobiegania przemocy RESQL i jego ogólnopolskie wdrożenia oraz ewaluacja są tematem analizowanej publikacji. Szczęśliwie, tym razem, artykuł ukazał się w polskim wydawnictwie – a więc ma szansę dotrzeć do szerszego grona polskich nauczycieli.

Tekst nr 5. Wójcik, M., Mondry, M. (2020). The Game of Bullying: Shared beliefs and behavioral labels in bullying among middle schoolers. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 24. IF=3,71; liczba punktów 100.

W omawianym tekście Małgorzata Wójcik wraz ze współautorką przedstawiają wyniki trzymiesięcznego badania terenowego w czterech klasach trzech śląskich szkół. Cennym aspektem referowanego badania jest obserwacja uczestnicząca codziennego życia klas, pogłębienie obserwacji wywiadami, a następnie zinterpretowanie uzyskanego materiału w kategoriach teorii gier tzn. zasad, norm, etykiet i ról grupowych oraz kontekstu w jakim dzieje się proces.

Tekst nr 6 . Wójcik, M., Mondry, M. (2020). Student action research: Preventing bullying in secondary school – Inkla project. *Action Research*, 18. IF=2,102; liczba punktów 40.

Kolejny, ważny artykuł odnosi się do badań partycypacyjnych (badań w działaniu) realizowanych bezpośrednio przez licealistów (wraz ze studentami i pod kierunkiem pierwszej autorki). Jest to moje ulubione badanie z całego cyklu, gdzie młodzi ludzie, licealiści są zarazem badaczami jak i agentami zmiany, osobami wprowadzającymi pożądane modyfikacje w procesie społecznym w którym uczestniczą.

Tekst nr 7. Wójcik, M., Hełka, A.M. (2019) Meeting the needs of young adolescents: ABBL anti-bullying program during middle school transition. *Psychological Reports*, 122. IF=1,709; liczba punktów 40.

Obszerny tekst zawiera opis badania ilościowego. Jest on sprawozdaniem z ewaluacji wychowawczego programu anti-bullyingowego dla pierwszych klas szkół ponadpodstawowych. Autorki przeprowadziły kwestionariuszowe badanie online dotyczące spostrzeganego nasilenia

rówieśniczych zachowań przemocowych w klasach gdzie wdrożono trzymiesięczny program antybullyingowy „ABBL Bliżej” w porównaniu do klas kontrolnych. W artykule opisano też założenia i sposoby realizacji 11 scenariuszy lekcyjnych składających się na program „Bliżej”. Tekst ma charakter naukowy oraz aplikacyjny.

Teksty nr 8 i 9. Wójcik, M. (2018) The parallel culture of bullying in Polish secondary schools: A grounded theory study. *Journal of Adolescence*, 69. IF=3,256; liczba punktów 70.

Wójcik, M., Kozak, B., (2015) Bullying and exclusion from the dominant peer group in Polish middle schools. *Polish Psychological Bulletin*, 46. Liczba punktów 15.

Oba artykuły odnoszą się do systemowego i kulturowego kontekstu przemocy szkolnej. Używając – zgodnie z przyjętymi regułami i etapami analizy- jakościowej analizy wywiadów autorka poszukuje w organizacji i postrzeganiu życia szkoły przez uczniów, przyczyn utrzymywania się i utrwalania zachowań przemocowych. Małgorzata Wójcik proponuje „ugruntowaną teorię równoległej kultury bullyingu” jako opis i wyjaśnienie analizowanego przez nią zjawiska. W tekście nr 9 badaczka włącza do grupy badanej osoby dorosłe: profesjonalistów. W efekcie wywiadów focusowych analizuje wypowiedzi uczniów, nauczycieli, pedagogów i psychologów klas gimnazjalnych (aktualnie już nie istniejących, po kolejnej reformie edukacji) dotyczące szkolnego kontekstu bullyingu.

Tekst nr 10. Wójcik, M., Hełka, A., Kozak, B., Błońska, M., Garbaciuk, A., Małczak, M. (2015). Zapobieganie wykluczeniu rówieśniczemu w gimnazjum. *Edukacja*, 3. Liczba punktów 12.

Ostatnia publikacja ocenianego cyklu jest ściśle związana z wdrożeniem w pierwszych klasach gimnazjum inicjatywy edukacyjnej „Bliżej” mającej na celu ograniczenie wykluczania rówieśniczego już na samym początku nowego etapu nauki szkolnej. Autorki (pracownice szkoły wyższej i dwóch szkół gimnazjalnych) opisują założenia, etapy realizacji i wstępną ewaluację projektu edukacyjnego.

Podsumowując przedłożony do oceny cykl 10 artykułów dotyczących znęcania się szkolnego należy stwierdzić, że:

- publikacje tworzą wyraźny cykl tematyczny;
- przedstawione artykuły zawierają analizy teoretyczne które są dobrze osadzone we współczesnej wiedzy psychologicznej;
- prezentowany materiał badawczy zawiera opis zastosowanych metod badawczych i sposobu ich analizy;

- wszystkie teksty posiadają walor aplikacyjny; mogą i powinny być użyteczne w polityce oraz praktyce edukacyjnej;
- wskaźniki naukometryczne przedstawionych artykułów są wysokie. Czasopisma w których ukazały się publikacje są niezależnie recenzowane, znaczące w obiegu międzynarodowym i (przeważnie) wysoko punktowane.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe aspekty uważam, że przedstawiony cykl artykułów stanowi oryginalny wkład do nauki, dotyczy zjawiska ważnego i groźnego w funkcjonowaniu szkolnym uczniów, proponuje sposoby minimalizowania negatywnych jego skutków w praktyce edukacyjnej i może stanowić podstawę do ubiegania się autorki o stopień doktora habilitowanego.

Ocena pozostałego dorobku naukowego

Dr Małgorzata Wójcik przedstawiła do dodatkowej oceny dziewięć artykułów naukowych lub popularno-naukowych oraz cztery rozdziały w monografiach naukowych których jest autorką lub współautorką. Publikacje te ukazywały się systematycznie w latach 2012 -2023 w polskich i anglojęzycznych profesjonalnych wydawnictwach naukowych. Systematyczność i spójny zakres tematyczny tekstów dowodzą dojrzałości autorki i świadomego wyodrębnienia obszaru którym chce się zajmować w trakcie swojej kariery naukowej. Podobnie, pozytywnie oceniam działalność dr Małgorzaty Wójcik w zakresie pozyskiwania grantów naukowych i kierowania zespołami badawczymi. Habilitantka realizowała granty badawcze przyznawane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Fundację na Rzecz Nauki Polskiej, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, granty uczelniane Uniwersytetu SWPS, Fundację Stefana Batorego i Polską Fundacją Dzieci i Młodzieży. Różnorodność źródeł i środków finansowych przyznanych pani dr M. Wójcik na działalność naukową i edukacyjną dowodzi jej motywacji i sprawności intelektualnej, a zarazem kompetencji w planowaniu i prowadzeniu pracy naukowej.

Ocena współpracy międzynarodowej habilitantki

Udział w międzynarodowym życiu naukowym dr Małgorzaty Wójcik ma charakter wielowątkowy. Po pierwsze, Małgorzata Wójcik była współredaktorem naukowym (wraz z prof. Backmanem) monografii „The Way Things Aren’t: Deconstructing ‘Reality’ to Facilitate Communication” wydanej w holenderskim Wydawnictwie Brill, specjalizującym się w publikacjach z dziedziny humanistyki i nauk społecznych. Po drugie, dr M. Wójcik zrecenzowała 12

artykułów dla międzynarodowych czasopism z listy JCR (Journal Citation Reports), a także kilkanaście tekstów dla innych wydawnictw. Po trzecie, zrealizowała kilkanaście wystąpień naukowych na konferencjach we Francji (Nancy), USA (Chicago, San Diego, Nashville, New Orleans, Denver), Wielkiej Brytanii (Dublin, Keele Hall, Glasgow), Szwecji (Stockholm), Hiszpanii (Barcelona). Po czwarte, uczestniczyła w wizytach studyjnych i „mistrzowskich” na uniwersytetach w Wielkiej Brytanii, Szwecji i Holandii. Po piąte, jest członkiem trzech międzynarodowych stowarzyszeń zorganizowanych wokół problematyki dręczenia szkolnego (bullingu) i prewencji takich zachowań.

Aktywność na polu naukowej współpracy międzynarodowej należy ocenić jako satysfakcjonującą.

Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzacji nauki

Dr Małgorzata Wójcik prowadziła i prowadzi różnorodne zajęcia dydaktyczne dla studentów w języku polskim i angielskim. Była członkiem komitetów naukowych i organizacyjnych podczas sześciu konferencji naukowych organizowanych przez Uniwersytet SWPS. Od kilku lat pełni funkcję Prodziekan d.s. studenckich na Wydziale Psychologii SWPS w Katowicach. Popularyzuje wiedzę m.inn. występując w filmach edukacyjnych dotyczących psychologicznych mechanizmów pojawiania się przemocy rówieśniczej w szkołach. Była autorką i realizatorką szkoleń dla profesjonalistów ze szkół, poradni psychologiczno-pedagogicznych i ośrodków metodycznych. Zorganizowała unikalny projekt polegający na współpracy licealistów, studentów i młodych naukowców. Te i inne dokonania organizacyjno-popularyzatorskie należy ocenić jako ponadprzeciętny wkład habilitantki w życie społeczne i edukacyjne jej środowiska.

Ocena zastosowań osiągnięć habilitantki w praktyce edukacyjnej i szkolnictwie

Ten punkt recenzji zostawiłam na koniec formułowanej przeze mnie opinii, ponieważ uważam że przygotowane przez dr Małgorzatę Wójcik i kierowane przez nią zespoły próby wdrażania strategii antybullyingowych dla uczniów i nauczycieli są najbardziej oryginalną i cenną częścią jej dorobku.

Doktor Małgorzata Wójcik zrealizowała (lata 2015-2017) finansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju projekt innowacji społecznych, który miał na celu opracowanie semestralnego programu interwencji edukacyjnych eliminujących (lub minimalizujących) zachowania wykluczające i marginalizujące wśród uczniów rozpoczynających naukę w gimnazjum. Interwencja edukacyjna „Bliżej” została wdrożona w 600 pierwszych klasach gimnazjalnych województwa śląskiego. W ramach projektu kierowanego przez dr Małgorzatę Wójcik

przygotowano polską i angielską wersję podręcznika ABBL, przeprowadzono szkolenia pedagogów, psychologów i wychowawców w szkołach, poradniach psychologiczno-pedagogicznych, ośrodkach metodycznych i edukacyjnych oraz przeprowadzono ewaluację programu.

Jest laureatką konkursu Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej – dzięki uzyskanemu grantowi zrealizowała projekt promocji badań partycypacyjnych INKLA. Istotą projektu były zarówno badania „diagnozujące” jak i zmiana rzeczywistości społecznej badanych klas szkolnych. Były to, bardzo rzadkie w polskiej rzeczywistości szkolnej „badania w działaniu”. Autorka projektu pomogła stworzyć oraz wyszkolić uczniowskie i studenckie zespoły badawcze które (pod jej kierunkiem) zrealizowały cykl badań partycypacyjnych (obserwacja uczestnicząca - „photovoice” – wywiad - refleksja - zmiana) dotyczący przemocowych relacji we własnych klasach szkolnych Nowatorskie, choć wydawać by się mogło oczywiste na gruncie szkolnym, było traktowanie uczniów jako twórców wiedzy nie zaś wyłącznie jej odbiorców.

Dr Małgorzata Wójcik wraz z zespołem wdraża obecnie zintegrowany ogólnopolski program monitorowania i zapobiegania przemocy rówieśniczej „RESQL” w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Program ten umożliwia (poprzez zastosowanie narzędzi elektronicznych) anonimowe zgłaszanie incydentów przemocy uczniowskiej oraz proponuje procedury reagowania. Program RESQL obejmuje cykl szkoleń dla kadry pedagogicznej, aplikację dla uczniów do dyskretnego zgłaszania przemocy, panel dla nauczyciela-interwenta, panel dla dyrektora szkoły, podręcznik wychowawcy. Całościowy charakter programu uwzględnia szeroki kontekst niepokojących zdarzeń (marginalizacja, wykluczenie, dręczenie, bullying, przemoc). Propozycja rozwiązań jest efektem ekologicznego podejścia autorki i szerokiego teoretycznego zaplecza przyjętych założeń. Projekt jest aktualnie dostępny dla 9000 uczniów w 60 polskich szkołach.

KONKLUZJA

Uwzględniając wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w odniesieniu do obszaru nauk społecznych, moja ocena zarówno samego osiągnięcia naukowego, jak i aktywności naukowo-badawczej, społecznej i organizacyjnej habilitantki jest zdecydowanie pozytywna. Na podstawie dokumentacji przedłożonej przez SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny stwierdzam, że zostały spełnione kryteria określone w artykule 219 ust. 1. pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 r. poz. 1668). **Popieram wniosek o dopuszczenie dr Małgorzaty Wójcik do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.**

Barbara Wójcik

B. Weyl

Warszawa, 28 sierpnia 2023